

Nowe spojrzenie na sposób realizacji obowiązku informacyjnego lekarza wobec pacjenta przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych

Skuteczna komunikacja stanowi kluczowy aspekt funkcjonowania każdej organizacji, wpływając na efektywność podejmowanych w jej ramach działań. Warto zwrócić uwagę na jej znaczenie w sektorze ochrony zdrowia w kontekście relacji z pacjentem.

Bardziej świadomi pacjenci zgłaszają coraz większe oczekiwania dotyczące jakości świadczeń zdrowotnych. Ponadto chcą aktywniej uczestniczyć w procesie diagnostyczno-terapeutycznym. Realizację powyższego umożliwia nałożony na lekarza obowiązek informacyjny wobec pacjenta. Nie ulega bowiem wątpliwości, że efektywna komunikacja pozytywnie wpływa na przebieg procesu udzielania świadczeń zdrowotnych, przynosząc korzyści wszystkim uczestniczącym w nim podmiotom.

Czym jest obowiązek informacyjny lekarza?

Na lekarzu udzielającym świadczeń zdrowotnych spoczywają liczne obowiązki, wśród których podstawowe znaczenie ma obowiązek informacyjny. Istotę właściwego wykonania tej powinności stanowi zarówno poinformowanie właściwego podmiotu, przekazanie określonego zakresu informacji oraz zachowanie przystępnego sposobu jego realizacji. Realizacja obowiązku informacyjnego umożliwia dokonanie przez pacjenta świadomych wyborów w sferze zdrowotnej, zapewniając mu realny wpływ na podejmowane czynności diagnostyczne oraz lecznicze. Dopiero bowiem po jego spełnieniu decyzja pacjenta w przedmiocie udzielenia świadczenia zdrowotnego będzie skuteczna. Warto o tym pamiętać, gdyż prawo pacjenta do informacji stanowi jedno z najczęściej naruszanych uprawnień pacjenta, co nie pozostaje bez wpływu na funkcjonowanie podmiotu leczniczego.

O czym informować pacjenta?

Zasadniczo prawidłowa realizacja obowiązku informacyjnego polega na przekazaniu pacjentowi (lub innej uprawnionej osobie) przystępnej informacji obejmującej swoim zakresem:

- stan zdrowia,
- rozpoznanie,
- proponowane oraz możliwe metody diagnostyczne,
- proponowane oraz możliwe metody lecznicze,
- dające się przewidzieć następstwa zastosowanych metod,
- dające się przewidzieć następstwa zaniechania tych metod,
- wyniki leczenia,
- rokowanie.

Jednocześnie kształt i zakres obowiązku informacyjnego różnią się w zależności od rodzaju udzielanego świadczenia zdrowotnego. Inaczej będzie on realizowany przy udzielaniu typowego świadczenia zdrowotnego (np. wykonanie zabiegu), a odmiennie w związku z podejmowaniem świadczeń o szczególnym charakterze (m.in. eksperyment medyczny, transplantacja).

Jakie korzyści dla podmiotu leczniczego wynikają z prawidłowej realizacji obowiązku informacyjnego?

- ograniczenie liczby konfliktów między pacjentem oraz podmiotem leczniczym i w efekcie zmniejszenie liczby roszczeń pacjentów, a zatem potencjalnych postępowań sądowych czy postępowań wyjaśniających przed Rzecznikiem Praw Pacjenta,
- efektywna komunikacja korzystnie wpływa na relację między lekarzem i pacjentem, co buduje zaufanie do całego podmiotu leczniczego, a także wpływa na sprawniejszą organizację sposobu udzielenia świadczeń w podmiocie,
- ochrona interesów podmiotu leczniczego.

Jak prawidłowo zrealizować obowiązek informacyjny?

Podmiotom leczniczym zależy na prawidłowej realizacji świadczeń zdrowotnych, której niezbędnym elementem jest realizacja obowiązku informacyjnego w sposób zgodny z prawem. Nowym i niezwykle ciekawym spojrzeniem na tę problematykę jest propozycja graficzna przygotowana przez specjalistów z zakresu prawa, komunikacji i grafiki z Uniwersytetu SWPS.

Zaproponowane rozwiązanie graficzne w przystępnej formie przedstawia realizację obowiązku informacyjnego, uwzględniając nie tylko jakie dane przekazywać pacjentowi, ale także w jaki sposób to czynić, by było to zgodne z prawem. Powyższe stanowi przykładowe narzędzie wykorzystywane w podmiotach leczniczych, służąc edukacji lekarzy i przyczyniając się do prawidłowej realizacji obowiązku informacyjnego wobec pacjenta. Zostało ono wypracowane w ramach interdyscyplinarnego projektu wykorzystującego metodologię *legal design*, którego efektem jest książka pt. „Obowiązki informacyjne w prawie. Wybrane zagadnienia w ujęciu legal design” pod redakcją Iwony Sierpowskiej, wydana nakładem PWN w 2024. Obrazowym przykładem realizacji obowiązku informacyjnego lekarza wobec pacjenta jest poniższa infografika autorstwa Małgorzaty Ciesielskiej pochodząca z tej publikacji.

Z przyjemnością rekomendujemy tę publikację i zachęcamy do wykorzystania infografikę w naszych podmiotach leczniczych.

Dariusz Rajczyk
Prezes Zarządu Głównego STOMOZ

Dr Iwona Mazur
V-ce Prezes Zarządu Głównego STOMOZ